

58 לדעת רבן שמעון בן גמליאל אפילו אם הצלם מחזיק בידו צָרֹד גוש
 59 עפר, ואפילו אם מחזיק בידו קִיָסם, זו הוכחה שהוא נעבד.
 60 פָּעִי - הסתפק רב אשי, תפֿש הצלם בידו צוֹאָה, מהו - מה דינו לפי
 61 רבן שמעון בן גמליאל, האם אפשר לראות בזה סימן שהוא נעבד.
 62 והספק הוא, מי אִמְרִינן כּוֹלֵי עֲלָמָא זילו בְּאִפְיָה - האם נאמר
 63 שהעובדים אותו סבורים שהוא כה חשוב עד שכל העולם נבזה
 64 בעיניו בִּי - כמו צוֹאָה, ואם זה כך, סימן שהוא נעבד. או דִּילְמָא -
 65 או שמא הכוונה שהוא (מיהו) [ניהו] - שהצלם עצמו הוא זה דִּיל
 66 בְּאִפְיָה כּוֹלֵי עֲלָמָא - שנבזה בעיני כל העולם בְּצוֹאָה, ומן הסתם אינו
 67 נעבד, תִּיקו - הספק עומד ולא נפשט.

משנה

68 במשנה הקודמת התבאר בדין איסור הנאה מצלמים שלימים,
 69 המשנה להלן מבארת דין איסור הנאה משברי צלמים. יש להבחין
 70 בין צלם לבין עבודת כוכבים. צלם, הוא פסל או צורה שאין ידוע אם
 71 עבדו לו, ואם אסרוהו בהנאה, הרי זה מחמת הספק שמא עבדו לו.
 72 עבודת כוכבים, היא פסל או צורה שידוע שעבדו לה, ואסורה
 73 בהנאה מדין תורה.
 74 המוצא שִׁבְרֵי צְלָמִים, שהיו אסורים בהנאה כשהיו שלימים, הרי
 75 אלו מוֹתְרִין בהנאה, והטעם משום שספק הדבר אם הם נעבדו
 76 כשהיו שלימים, וגם אם נעבדו כשהיו שלימים, יתכן שהגוי שברם
 77 בכונה וביטלם, ושוב אין שם עבודה זרה עליהם, ונמצא שיש כאן
 78 'ספק ספיקא' להקל, ומותר.
 79 אולם אם מוצא תְּבִנִית [צורת] יד או תְּבִנִית רַגְלָה והם חלק מצלם
 80 שנשבר, הרי אלו אִסוּרִין בהנאה, מִפְּנֵי שְׁפִיזָא כְּהֵן נַעֲבָד - שיש
 81 עובדי אלילים שבונים מלכתחילה צורות של יד או רגל, ועובדים
 82 להם, ויש לחשוש שמא גם תבנית היד או הרגל הזאת, נעבדה על ידי
 83 הגוי.
 84

גמרא

85 המשנה מתירה בהנאה שברי צלמים. הגמרא דנה בדינם של שברי
 86 עבודה זרה: אָמַר שְׁמוּאֵל, לא רק שברי צלמים שספק הדבר אם
 87 עבדו להם כשהיו עדיין שלימים, מותרים בהנאה, אלא אפילו שִׁבְרֵי
 88 עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, דהיינו שודאי עבדו להם כשהיו עדיין שלימים,
 89 עתה שנשברו, השברים מותרים בהנאה. וטעם הדבר, משום
 90 שעבודה זרה שנשברה, אין הגוי עובד לה עוד, ומן הסתם ביטל
 91 אותה ומותרת.
 92 מקשה הגמרא: וְהֵאֲנִן תֵּנָן - והלא שנינו במשנה, המוצא שִׁבְרֵי
 93 צְלָמִים הרי אלו מותרים, ומשמע שדווקא שברי צלמים מותרים,
 94 אבל שברי עבודת כוכבים אסורים, שאם לא כן היתה המשנה
 95 משמיעה חידוש גדול יותר שאפילו שברי עבודת כוכבים מותרים.
 96 מתרצת הגמרא: הוּא הִרְיִן דְּאִפְּיָה שִׁבְרֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, והיינו
 97 שראינו שעבדו להם כשהיו שלימים, עתה שנשברו השברים
 98 מותרים, וְהָא דִּקְתָּנִי - והטעם שהמשנה כתבה את דינה בשִׁבְרֵי
 99 צְלָמִים ולא בשברי עבודת כוכבים, משום דִּקְבָּעֵי לְמִיתְנָא -
 100 שרצתה לשנות בסיפא, מוצא תְּבִנִית יד תְּבִנִית רַגְלָה הרי אלו
 101 אִסוּרִין מִפְּנֵי שְׁפִיזָא כְּהֵן נַעֲבָד, ואת דין זה של הסיפא אם היו
 102 שונים בתבנית יד של עבודת כוכבים, היינו סבור שדווקא יד של
 103 עבודה זרה אסורה משום שודאי עבדה מתחילה, אך של צלמים
 104 מותרת משום שאין ודאות שעבדה מתחילה, לכך הוצרכו לשנות
 105 את דין הסיפא ביד של צלמים, ואגב כך שנו אף את דין הרישא
 106 בשברי צלמים.
 107 הגמרא מבארת מדוע תבנית יד ורגל אסורה: תֵּנָן במשנתנו, מוצא
 108 תְּבִנִית יד תְּבִנִית רַגְלָה הרי אלו אִסוּרִין בהנאה, מִפְּנֵי שְׁפִיזָא כּוֹ
 109 נַעֲבָד - שיש עובדי אלילים הבונים מלכתחילה צורות של יד ורגל
 110 ועובדים להם. מקשה הגמרא: אָמַאי - מדוע הם אסורים בהנאה,
 111 ומה בכך שכיוצא בו נעבד,

1 הגמרא מביאה דעה נוספת באיזה צלמים נחלקו רבי מאיר וחכמים:
 2 אָמַר רְבֵה, המְחַלְקֵת של רבי מאיר וחכמים במשנתנו, עוסקת
 3 דווקא בצלמים שֶׁל פְּפָרִים, שרבי מאיר סובר שהם נעבדים, ולכך
 4 אסורים, וחכמים סוברים שאינם נעבדים אלא עשויים לנוי, ולכך
 5 מותרים, אָבַל בְּשֶׁל פְּרָבִים - בצלמים המצויים בערים, דְּבָרֵי הַבַּל
 6 מוֹתְרִין בהנאה, מֵאֵי מַעְמָא - והטעם, משום שאלו שבכרכים לְנוֹי
 7 עֲבָדֵי לְהוּ - עשויים רק לנוי הערים, ולא לעבודה זרה.
 8 מקשה הגמרא: וְדַפְּרִים - ובצלמים של כפרים מי אָבַי לְמָאן
 9 דְּאָמַר לְנוֹי קְעָבְדֵי לְהוּ - וכי יתכן שיש מי שאומר שצלמים של בני
 10 כפרים נעשים לנוי, וְדַפְּרִים - הלא הצלמים של כפרים וְדֵאֵי
 11 לְמִיפְּלְחִינְהוּ עֲבָדֵי לְהוּ - ודאי נעשו לעבוד אותם ולא נעשו לנוי.
 12 הגמרא מעמידה את דברי רבה באופן אחר: אָלָא אֵי אִתְמַר הָכִי
 13 אִתְמַר - אם נאמרו דברי רבה כך הם נאמרו, אָמַר רְבֵה המְחַלְקֵת
 14 של רבי מאיר וחכמים במשנתנו עוסקת דווקא בצלמים שֶׁל פְּרָבִים,
 15 כלומר, במקומו של רבי מאיר היו עובדים פעם אחת בשנה לצלמים
 16 שהיו בערים, וגור לאסור בהנאה את הצלמים שבשאר הערים אף
 17 אלו שאינם נעבדים כלל, כדי שלא יבואו להתיר את הצלמים
 18 שבמקומו. וחכמים לא חששו למיעוט הצלמים הנעבדים, ולא אסרו
 19 מחמתם את הצלמים שבשאר הערים. אָבַל בְּשֶׁל פְּפָרִים - צלמים
 20 המצויים בכפרים דְּבָרֵי הַבַּל אִסוּרִים, מפני שכולם נעבדים.
 21 שנינו במשנה: וְחֲכָמִים אָמְרִים אִינְן אִסוּרִין וכו', אלא צלם שיש
 22 בידו מקל או צפור או כדור, וזאת משום שחפצים אלו שבידו
 23 מוכיחים שהוא נעבד. הגמרא מבארת מדוע דווקא חפצים אלו: מִקְלָה
 24 שביד הצלם משמעותו, לדעת העובדים אותו, שֶׁהַצֶּלֶם רוֹדֵה אֶת
 25 עַצְמוֹ תַּחַת כָּל הָעוֹלָם כּוֹלוּ (במקל) [במקל], כלומר להיפך, רוודה
 26 בכל העולם כולו במקל שבידו, ולכך מסתבר שצלם זה נעבד. צִפּוֹר
 27 שביד הצלם משמעותו, לדעת העובדים אותו, שֶׁהַצֶּלֶם תּוֹפֵשׂ אֶת
 28 עַצְמוֹ תַּחַת כָּל הָעוֹלָם כּוֹלוּ בְּצִפּוֹר, כלומר להיפך, תופש את כל
 29 העולם כולו כדרך היצידים שתופשים את הצפור בידם, ולכך
 30 מסתבר שצלם זה נעבד. דְּרוֹר שביד הצלם משמעותו, לדעת
 31 העובדים אותו, שֶׁהַצֶּלֶם תּוֹפֵשׂ אֶת עַצְמוֹ תַּחַת כָּל הָעוֹלָם כּוֹלוּ
 32 בְּדְרוֹר, כלומר להיפך, תופש את כל העולם (הדומה לכדור), בתוך
 33 ידו, ולכך מסתבר שצלם זה נעבד.
 34 הגמרא מביאה ברייתא המוסיפה חפצים שביד הצלם הנעבד, שלא
 35 נשנו במשנה: תֵּנָא - שנינו בברייתא, בתקופה מאוחרת הוֹסִיפוּ
 36 עֲלֵיהֶן - על החפצים השנויים במשנתנו שלפי חכמים צלם המחזיק
 37 אותם בידו ודאי נעבד, שהדין כן גם במחזיק סִייף - חרב, עֲמָרָה -
 38 כתר, וְטַבְעֵת של חותם.
 39 הגמרא מבארת מדוע המשנה לא מנתה חפצים אלו: סִייף לא מנו
 40 אותו במשנה בין החפצים שביד הצלם, משום דְּמַעֲיָקְרָא סְבוֹר -
 41 מתחילה [בזמן המשנה] סברו החכמים שצלם עם חרב בידו, הוא
 42 דמות של לְכַסִּים כְּעֲלָמָא, וְלְכַסִּים - ובתקופה מאוחרת סְבוֹר -
 43 הבינו שהכוונה היא שְׁהוֹרַג אֶת עַצְמוֹ תַּחַת כָּל הָעוֹלָם כּוֹלוּ,
 44 כלומר להיפך, שבידו להרוג את כל העולם בחרב שבידו, ולכך
 45 מסתבר שהצלם נעבד. וכן עֲמָרָה לא מנו אותה במשנה בין החפצים
 46 שהצלם מחזיק בידו, משום דְּמַעֲיָקְרָא סְבוֹר - שמתחילה סברו
 47 החכמים שצלם שכתר בידו, הוא דמות של גְּדִיל - אומן היוצר פְּלִילִי
 48 בְּעֲלָמָא - עטרות וכתר, וְלְכַסִּים סְבוֹר - הבינו שהכוונה שיהיה
 49 בְּעֲמָרָה לְמַלְךְ, ולכך מסתבר שהצלם נעבד. וכן טַבְעֵת לא מנו אותה
 50 במשנה בין החפצים שהצלם מחזיק בידו, משום דְּמַעֲיָקְרָא סְבוֹר
 51 אִישְׁתִּימָא בְּעֲלָמָא - שמתחילה סברו החכמים שצלם שטבעת בידו,
 52 הוא דמות של שליח הנשוא את טבעת החותם של משלחו, וְלְכַסִּים
 53 סְבוֹר - הבינו שהכוונה שְׁחֹתֵם אֶת עַצְמוֹ תַּחַת כָּל הָעוֹלָם כּוֹלוּ
 54 לְמִיתָה, כלומר להיפך, שברצונו חותם את כל העולם כולו למיתו.
 55 שנינו במשנה: רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בּוֹ אֵף כּל שיש בידו כל דבר,
 56 הרי זה סימן שהצלם נעבד. הגמרא מביאה ברייתא המבארת מהו
 57 'כל דבר' שהזכיר רבן שמעון בן גמליאל: תֵּנָא - שנינו בברייתא,

60 שְׂעָרִים כשהיו שלימים, אִמְר בְּמֵלֶכֶם – יתכן שלאחר שנשברו,
61 הגוי ביטל את השברים, ובספק ספיקא מתיר רבי מאיר. אולם
62 בְּעֹבְדֵת פֻּכְכֵים וְדָאֵי עֲבֹדָהּ מתחילה כשהיתה שלימה ונאסרה,
63 ואחר שנשברה מִי יִמְר דְּמְטְלָה – ספק הדבר אם הגוי ביטל את
64 השברים והותרה, הִנֵּי – הרי לפנינו סְפַק להקל וְדָאֵי לֵאסור, וְאִין
65 סְפַק להקל מוֹצִיא מִיַּד וְדָאֵי אִיסור, כלומר אין בכח הספק שמה
66 הגוי ביטל את העבודה זרה ואף שקרוב לודאי שהוא ביטלה, לשנות
67 את חוקת האיסור שהיה בעבודה זרה קודם שנשברה.
68 הגמרא מביאה ברייתא ודנה אם היא סותרת את הכלל האמור שאין
69 ספק היתר מוציא מידי ודאי איסור. מקשה הגמרא: וְכִי אִין סְפַק
70 מוֹצִיא מִיַּד וְדָאֵי, וְהִתְנַיָא, חָבֵר ו-מי שקיבל על עצמו להיות נאמן
71 על המעשרות שָׁמַת, וְהִנֵּי בְּבֵיתוֹ מְגוּרָה – אוצר של תבואה,
72 מְלָאָה פִּירוּת, אֲפִילוּ הֵן בְּנֵי יוֹמָן, כלומר אף אם ידוע שנגמרה
73 מלאכתם בשדה, והכניסו למגורה באותו יום שמת, ונמצא שהפירות
74 ראו את פני הבית, והתחייבו במעשרות מהתורה, מכל מקום הִנֵּי הֵן
75 בְּחֻקֵּי מִתוּקְנֵין – מעושרים ומותרים באכילה, משום שקרוב לודאי
76 שהחבר הפריש מהם תרומות ומעשרות קודם שמת. וְהָא הֵבֵא –
77 והרי בדין זה של הברייתא, וְדָאֵי מְבִיל – שהפירות היו ודאי טבל,
78 וְסָפַק עֲשִׂינְהוּ סְפַק לֹא עֲשִׂינְהוּ, וקרוב לודאי ואם כי לא ודאי
79 גמורא, שהחבר עישר אותם, וְקָאָתֵן, ובא סְפַק זה שמה עישר
80 ומוֹצִיא מִיַּד וְדָאֵי אִיסור טבל, ואם כן מדוע אסר רבי יוחנן שברי
81 עבודת כוכבים, על אף שבתחילה היו מדוע אסורים, הלא קרוב
82 לודאי שהגוי ביטלם, והם מותרים.
83 מתרצת הגמרא: הֵתֵם – שם בענין חבר שמת, וְדָאֵי וְדָאֵי הוּא – ודאי
84 שמוציא מידי ודאי הוא, וְדָאֵי עֲשִׂינְהוּ החבר קודם שמת, כְּדָרְבִי
85 הִנֵּינָא הוּזָאָה, דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא הוּזָאָה, חֻקָּה עַל חָבֵר – בטוחים
86 אנו בחבר שנוהר שלא יכשלו אחרים במאכלי איסור השייכים לו,
87 שְׂאִינוּ מוֹצִיא דָּבָר שְׂאִינוּ מִתוּקְנֵין מִתַּחַת יָדוֹ, ובודאי תיקנם מיד.
88 הגמרא דוחה באופן אחר: וְאִי בְּעֵית אִימָא (מְעִיקְרָא לֹא מְבִיל) –
89 אם תרצה תוכל ליישב זאת גם כך, אף אם אין ודאות שהחבר עישר
90 את הפירות, מכל מקום אין כאן ספק להקל (שמה הפירות נתקנו)
91 שמוציא מידי ודאי איסור טבל, אלא אז סְפַק שמה הפירות נתקנו
92 וְסָפַק אם בכלל טבל הוא. כלומר, על אף שאנו רואים שהתבואה
93 נתמרחה בכרי ונגמרה מלאכתה, מכל מקום יש צד לומר שלא באה
94 מעולם לכלל חיוב טבל, משום [דְּאָפְשֵׁר דְּעֵבֶר – שיתכן שהחבר נהג]
95 כְּדָרְבִי אוֹשְׁעִינָא, דְּאָמַר מְעָרִים אֲדָם עַל תְּבוּאָתוֹ – מותר לאדם
96 לפעול בדרך של הערמה כדי שתבואתו לא תתחייב במעשר
97 מהתורה, וּמְכַנְיָסָה לְבֵית בְּמוֹץ שְׂלָה – כשהיא עדיין במוץ, קודם
98 שנגמרה מלאכתה, וגומר את מלאכתה בבית. וזאת כְּדִי שְׂתַהֲמָא
99 בְּהַתְמוּ אוֹבְלָת מַמְנָה וּפְטוּרָה מִן הַמְעַשֵּׁר – ולא יצטרך לעשר את
100 הפירות קודם אכילתה. והטעם משום שתבואה שנגמרה מלאכתה
101 ולא ראתה פני הבית מותרת לאכילה מן התורה בלא מעשר, אלא
102 שחכמים אסרו לאדם לאכול ממנה אכילת קבע והתירו לו לאכול
103 ממנה אכילת עראי. ואולם את בהמתו, אף שאסור להאכילה טבל
104 גמור, כאן מותר לו להאכילה אף בכמות גדולה, לפי שאכילת בהמה
105 בכל כמות שהיא, נחשבת לאכילת עראי. מעתה, כיון שיש להסתפק
106 שמה גם החבר שמת נהג כך, וגמר את מלאכת הפירות רק לאחר
107 ראיית פני הבית, נמצא שפירותיו הם ספק טבל, ולכך הספק שמה
108 עישר מוציא מידי ספק טבל. ואף שהפירות הם טבל ודאי מדרבנן,
109 שהרי חכמים חייבו במעשר אף בלא ראיית פני הבית, מכל מקום
110 רבנן שמכו על חוקת החבר שודאי עישר את הפירות, ולכן הפירות
111 מותרים לאדם גם באכילת קבע. אבל בענין עבודה זרה שודאי
112 נאסרה קודם שנשברה, וכשנשברה, ספק הדבר שמה בטלה, אין ספק
113 זה ואפילו הוא קרוב לודאי היתר, מוציא מידי ודאי איסור.
114 הגמרא דנה בראיה מברייתא אחרת. מקשה הגמרא: וְכִי אִין סְפַק
115 מוֹצִיא מִיַּד וְדָאֵי, וְהִתְנַיָא, אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בור שרגילים להשליך
116 בו נפלים, אדם המאדיל עליו הרי הוא טהור, וכן היה מְעַשָּׂה
117 בְּשִׁפְחָתוֹ הכנענית

1 וְהָא שְׂבָרִים נִינְהוּ – והלא תבנית יד או רגל הם שברי צלמים, ולדעת
2 שמואל שאפילו שברי עבודה זרה מותרים, מדוע המשנה אוסרתם.
3 מתרצת הגמרא: תְּרַמְּה – פירש שמואל את המשנה, שמדובר
4 בְּעוֹמְדֵין תְּבִנֵית הִיד או הרגל עַל פְּסִיפֵין – על פן המיוחד להן, וכיון
5 שהניחן שם ודאי עבד להן כמות שהן.
6 הגמרא מביאה מחלוקת בדיון עבודה זרה שנשתברה מאלוה: אֲתַמְר,
7 עֲבֹדֵת פֻּכְכֵים שְׁנִשְׁתַּבְּרָה מְאִילֵיהָ, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אִיסוּרָה
8 בהנאה, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר מוֹתְרַת בהנאה.
9 הגמרא מבארת את מחלוקתם: רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אִיסוּרָה, דְּהָא לֹא
10 ראינו שבמִלָּה הגוי, והיא עדיין עבודה זרה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ
11 אָמַר מוֹתְרַת, שְׂמִסְתַּמָּא בְּפוּלֵי מְכַפִּיל לָהּ – מן הסתם ביטל אותה
12 הגוי בלבו לאחר שנשברה, מִימַר אָמַר – אמר הגוי לעצמו, אֵיתִי
13 נַפְשָׁה לֹא אֲצַלָּה – אם את עצמה העבודה זרה לא הצליחה להציל,
14 שהרי נשברה, לְהָהוּא נְבָרָא מְצַלָּה לָהּ – וכי אותי היא תציל.
15 רבי יוחנן מקשה על ריש לקיש מפסוק בבניא: אֵיתִיבֵיהּ – הקשה רַבִּי
16 יוֹחָנָן לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ, מהמעשה המובא בבניא בענין ארון
17 האלוקים שהפלטתים שבו במלחמה עם ישראל, והניחו אותו ליד
18 פסל דגון, ונאמר שם (שמואל א' ה'): וַיִּשְׂפְּמוּ בַבֶּקֶר מִמֶּחֶרֶת וְהִנֵּה דָגוֹן
19 נָפַל לַפְּנֵי אֵין אֶרְצָה לַפְּנֵי אֶרֶן ה'; וְרֵאשׁ דָּגוֹן וְשֵׁנֵי פְּסוּתֵי יָדָיו כְּרוּתוֹת
20 וְגו' אֶל הַמַּפְתָּן, שִׁמְצוּאוֹם מוֹנִיחִם עַל מַפְתָּן הַחֹדֶר, וּבְתָרִב בַּפְּסוּק
21 שאחרי זה (שם פסוק ה'): עַל פֶּן לֹא יִדְרָבוּ כַּהֲנֵי דָגוֹן וְגו' וְכֵל הַבָּאִים
22 בית דָּגוֹן עַל מַפְתָּן דָּגוֹן. ומובח משם שהראש והידיים השבורות של
23 הפסל היו חשובים להם ומשום כך לא דרכו על המפתן ששם נמצאו,
24 וקשה על ריש לקיש שאמר שאחר שהעבודה זרה נשברה הגוי מבטל
25 אותה.
26 אָמַר לוֹ רִישׁ לָקִישׁ, וְכִי מְשִׁם יֵשׁ רְאִיָּה שְׂלָא כְדַבְרֵי, הֵתֵם – שם מה
27 שלא דרכו על המפתן, הוא לא משום שהחשיבו את השברים, אלא
28 משום שְׂמִינֵיחֵין הִיוּ אֵת הַדָּגוֹן ולא עבדוהו עוד וְעוֹבְדֵין אֵת הַמַּפְתָּן,
29 מאחר וחלקים חשובים של הפסל שנשבר היו מונחים על המפתן,
30 דְּאָמְרֵי הֵבֵי – שכך אמרו לעצמם, שְׂבָרֵיהָ אִיסוּרָה לְדָגוֹן – השר בעל
31 הכב השררה עזב את דגון כשנשבר, וְנָתַתָּ אֵיתִיב לָהּ – ובא וישב
32 עַל הַמַּפְתָּן.
33 רבי יוחנן מקשה על ריש לקיש ממשנתו: אֵיתִיבֵיהּ, שנינו במשנה,
34 הַמוֹצֵא שְׂבָרֵי צַלְמִים תְּרֵי אָלוּ מוֹתְרֵין בהנאה. ודברי המשנה
35 לכאורה אינם מובנים, מה החידוש בדיון זה, הלא לדעת חכמים (על-
36 מ) אפילו צלמים שלימים מותרין וכל שכן שברי צלמים. אלא בהכרח
37 שכוונת המשנה לומר שדווקא שברי צלמים מותרים הֵא – אבל שְׂבָרֵי
38 עֲבֹדֵת פֻּכְכֵים אִיסוּרֵין, וקשה על ריש לקיש הסובר ששברי עבודת
39 כוכבים מותרים.
40 מתרצת הגמרא: לֹא תִּימָא – אל תדייק מהמשנה ששְׂבָרֵי עֲבֹדֵת
41 פֻּכְכֵים אִיסוּרֵין, אֲלָא אִימָא – כך תדייק דווקא שברי צלמים
42 מותרים, הֵא – אולם הַצַּלְמִים עֲצֻמָּן כשהם שלימים, אִיסוּרֵין בהנאה,
43 וּסְתָמָא – וסתם משנתנו שניתן כְּרַבִּי מְאִיר החולק על חכמים
44 במשנה הקודמת, וסובר שכל הצלמים אסורין, ומחדשת המשנה
45 שאף שרבי מאיר אוסר את הצלמים, הוא מודה ששבריהם מותרים.
46 הגמרא תמדה על רבי יוחנן: וְהִי רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁהַקְּשָׁה לְרִישׁ לָקִישׁ
47 ממשנתו, מודה שלדעת רבי מאיר על אף שצלמים אסורים, מכל
48 מקום שברי צלמים מותרים, אם כן מְדַרְבֵּי מְאִיר נִשְׁמַע לְהוּ לְרַבְּנָן
49 – משיטת רבי מאיר בצלמים סתם, נלמד לשיטת חכמים בצלמים
50 שיש בידם מקל או ציפור, שבהם מודים חכמים שאסורים, לֹא – וכי
51 לא אָמַר רַבִּי מְאִיר צַלְמִים אִיסוּרֵין וְשְׂבָרֵי צַלְמִים מוֹתְרֵין, אם כן
52 גם לְרַבְּנָן, צַלְמִים מוֹתְרֵים בִּידוֹ מִקַּל או ציפור, שזו הוכחה שהצלם הוא
53 עֲבֹדֵת פֻּכְכֵים, נִמָּי – גם נזיהה הדין שהיא אִיסוּרָה וְשְׂבָרֵיהָ מוֹתְרֵין,
54 וקשה על רבי יוחנן הסובר ששברי עבודת כוכבים אסורים.
55 מתרצת הגמרא: הֵבֵי הַשְּׂתָא – וכי כך נראה בעיניך עתה לדמות
56 סתם צלמים שרבי מאיר אוסרם ומתיר את שבריהם, לעבודת
57 כוכבים שנשברה, הלא יש לחלק ביניהם, הֵתֵם – שם בסתם צלמים
58 יש שני ספיקות, אִימַר עֲבֹדֵים אִימַר לֹא עֲבֹדֵים – יתכן שעבדו להם
59 בהיותם שלימים ויתכן שכלל לא נעבדו, וְגַם אִם תִּמְצִי לְוִמֵר